

MIGRANTEN KOMEN OORLOG MAKEN!

Gedragsverandering door desinformatie in Facebook-groep

Aanleiding

Denise is 15 jaar en zit in de derde klas van de havo. Thuis zit ze op haar kamer veel op YouTube en andere sociale media. Als ze op haar kamer aan het surfen is op internet ziet ze dat haar buurman de Facebookpagina 'AZC-Alert' heeft geliked. Ze is nieuwsgierig en bekijkt de pagina. Denise leest allerlei negatieve berichten over vluchtelingen in Nederland en migranten in andere landen. Tevens bekijkt ze op de pagina video's en artikelen over Geert Wilders.

Waar speelt de casus zich af?

De casus speelt zich af in het voortgezet, middelbaar en hoger onderwijs, bijvoorbeeld binnen de vakken Burgerschap en Maatschappijleer.

Hoe leer je jouw studenten om goed in gesprek te gaan met hun toekomstige leerlingen? En hoe ga je daarbij zélf het gesprek met je studenten aan over verkeerde informatie?

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van leerlingen getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

Hieronder een voorbeeld hoe je dit kunt aanpakken:

Fase 1 **Word gesprekspartner** >

Fase 2 **Faciliteer de dialoog** >

Fase 3 **Vat samen en blik terug** >

Situatie

In de buurt van de middelbare school van Denise komt een asielzoekerscentrum. Door alle berichten en video's die Denise heeft bekeken, wordt ze boos bij het idee dat er, in haar ogen, 'criminelen' tegenover een school komen wonen. Ze stuurt een aantal (nep)berichten door in de groepsapp van haar klas. Zo plaatst ze foto's in de groep van AZC-Alert met teksten als "ze [migranten] komen oorlog maken bij ons". Ook stuurt ze een heftige video door van een man die iemand voor een vrachtwagen duwt met de hashtags als #Sluitdegrens #StemPVV.

Denise begint steeds meer klasgenoten op te jatten en ze maken een aparte WhatsApp-groep, waarin ze elkaar video's, artikelen, memes en foto's appen over vluchtelingen. Ze roept haar klasgenoten ook op om te protesteren voor het AZC.

De docenten merken reuring op de school en begrijpen niet waar de gedragsverandering van Denise vandaan komt. Als Denise met een jongen uit haar klas wordt betrapt bij het bekladden van de kluisjes met racistische leuzen, wordt ze op het matje geroepen door rector Sophie en Denise's mentor Manu. Denise vertelt dat ze zich heeft aangesloten bij AZC-Alert, een groep mensen die in verzet komt tegen de asielzoekerscentra.

Haar mentor Manu en rector Sophie maken zich grote zorgen, ook omdat Denise andere leerlingen meetrekt in haar extreme gedachten en steeds meer desinformatie (zonder dat ze zich daarvan bewust is) doorstuurt in de groepsapps. Haar mentor, die tevens docent Burgerschap is, duikt in de Facebookpagina en komt erachter dat berichten en foto's uit de context worden gehaald met omschrijvingen die niet kloppen. Daarnaast ontdekt hij dat een aantal video's, zoals de video waarin een man de straat op wordt geduwd, zijn onmaskerd als desinformatie door factcheckers. Manu gaat het gesprek aan met Denise en laat zien dat niet alle informatie klopt die op AZC-Alert staat. Ze mag natuurlijk haar eigen mening hebben, maar het is belangrijk dat de informatie die ze leest wel echt is. Denise heeft nog steeds haar twijfels, maar is wel aan het denken gezet.

Hoe beïnvloedt desinformatie de kwaliteit van het werk en professionaliteit van de beroepsgroepen die te maken krijgen met deze casus?

Leerlingen kunnen de (tendentieuze) berichten van sociale mediapagina's en fora gebruiken om hun mening te vormen. Hierdoor kan het voeren van een discussie over asielzoekerscentra en immigratie voor een docent ingewikkeld worden. Als docent moet je laveren tussen twee werelden: het benoemen van het belang van het democratisch recht om te protesteren en het benoemen van de negatieve invloed van des- en misinformatie binnen dit soort groepen op de democratie. Het gezag en de bronnen (de lesstof) die de docent gebruikt, kunnen door leerlingen in twijfel worden getrokken. Deze casus kan voor bijvoorbeeld een docent Burgerschap als aanjager dienen voor discussie over de invloed van des- en misinformatie op de democratie.

Welke vragen/probleemstellingen komen naar voren in deze casus?

- Hoe kun je er als docent achter komen hoe leerlingen aan informatie komen?
- Hoe kun je als docent omgaan met radicaliserende gedachten?
- Wat hebben docenten nodig om lessen omtrent desinformatie te geven?
- Hoe balanceer je als docent tussen het bespreken van bronnen met twijfelachtige informatie en het recht om een eigen mening te vormen?
- In hoeverre ben je als docent verantwoordelijk om dit met leerlingen te bespreken?
- Hoe zorg je als docent dat je leerlingen zuivere bronnen gebruiken?

Hoe ga je zélf goed met je leerlingen in gesprek over verkeerde informatie?¹

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van leerlingen getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht worden de opvattingen van leerlingen getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

¹Onderstaande aanbevelingen komen uit de methode "Dialoog als Burgerschapsinstrument" van [Diversión](#). Bekijk [hier](#) de volledige methodiek en [hier](#) informatie over de bijbehorende docententraining. Voor meer informatie over hoe je als docent om kunt gaan met desinformatie en polarisatie in het klaslokaal verwijzen we je graag naar de training [Dialoog in tijden van desinformatie](#) van [Diversión & Beeld en Geluid](#).

Ontken het wereldbeeld van je leerlingen niet

- **Herhaal** in je eigen woorden wat er is gezegd.
- **Vraag** of je dat goed begrepen hebt
- **Reageer:** - Als het gesprek wel verder vervolg kan krijgen, vraag om toelichting: "Kun je dit uitleggen?"
- Vraag om informatiebronnen: "Waar heb je dit gehoord, gezien of gelezen?"

Houd het gesprek open

—————> **Tip:** Betrek de hele klas bij het gesprek door een persoonlijk voorzetje te geven.

Bevraag leerlingen actief

Je kunt denken aan vragen als: "Hoe denk je hierover?", "Leg eens uit?", "Denken andere leerlingen hier anders over?", "Ben je hier zelf wel eens mee in aanraking gekomen?"

Probeer een antwoord te krijgen op de vraag:
Waarom raakt deze kwestie je leerlingen (niet)?

Besef vanuit een pedagogisch standpunt dat leerlingen zich in een ontwikkelfase bevinden.

Naar fase 2 & 3 >

< Terug naar eerste pagina

Fase 2

Faciliteer de dialoog

Leg de focus op de meningen en ideeën van je leerlingen, betrek de hele klas bij het gesprek en geef ze de kans om elkaar te corrigeren of aan te vullen

Je kunt denken aan vragen als: “Denkt iemand hier anders over?”, “Kan iemand zich voorstellen dat iemand hier totaal anders over denkt?”, “Ken je andere opvattingen om je heen?”, “Of uit de politiek, de krant, of van tv of internet?”

→ **Tip:** Ga waar nodig op positieve wijze de confrontatie aan

“Is dit hetzelfde als...?”, “Hoe verhoudt zich dit tot de vrijheid van...?”, “Wat zou het voor gevolgen hebben als iedereen/niemand zo zou denken?”

- Let erop of het gesprek door één of meer leerlingen wordt gedomineerd.
- Gebruik botsingen om leerlingen iets bij te brengen en te ondersteunen in hun ontwikkeling.

Fase 3

Vat samen en blik terug

Zorg dat er altijd ruimte is om het gesprek positief af te sluiten, en benoem dat verschillende perspectieven en opvattingen naast elkaar bestaan.

- Let er bij de afronding van het gesprek op of er leerlingen zijn die zich buitenspel gezet voelen.
- Bedank de klas voor openheid en inbreng.
- Reflecteer na afloop zelf op het gesprek: moeten je leerlingen stoom afblazen of is er iets meer aan de hand? Vertaal zorgen en structurele vragen van je leerlingen en bespreek deze met collega's. Bedenk daarnaast ook over hoe en wanneer dit gesprek vervolg kan krijgen.

[< Terug naar eerste pagina](#)

Netwerk
Mediawijsheid

wikiwijs

Kennisnet

MBO MEDIAWIJS.NL

BEELD EN GELUID

Dit is een fictieve casus gebaseerd op interviews en deskresearch.
Voor meer lesmateriaal, professionaliseringsmateriaal en andere praktijkvoorbeelden over desinformatie ga naar wikiwijs.nl/desinformatie.